

Vergaderjaar 2022–2023

29 515

Aanpak regeldruk en administratieve lasten

Nr. 485

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT EN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juni 2023

Met deze brief informeren wij uw Kamer, mede namens de Minister van Financiën en de Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, over de resultaten van onderzoek naar de regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen. Dit onderzoek is uitgevoerd door Sira Consulting. Hierbij bieden wij uw Kamer de rapportage «regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen» aan. In onderstaande wordt de aanleiding van dit onderzoek beschreven en een samenvatting van het rapport en een eerste beleidsreactie gegeven. Naar aanleiding van dit rapport gaan wij in gesprek met vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen. Voor het einde van 2023 informeren wij de Kamer nader over acties die het kabinet onderneemt met betrekking tot regeldruk bij deze organisaties.

Tevens wordt hiermee invulling gegeven aan de motie van het lid Rudmer Heerema¹, waarin gevraagd wordt om in kaart te brengen welke regeldruk de afgelopen jaren verzwaard is voor amateursportorganisaties en een voorstel te doen hoe de regeldruk voor amateursportorganisaties waar mogelijk verlicht kan worden. Naast onderhavig onderzoek naar regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische organisaties en de beleidsreactie hierop, heeft de Minister voor Langdurige Zorg en Sport op 15 juni 2023 een brief over de voortgang van het Sportakkoord naar de Tweede Kamer gestuurd, waarin ook acties genoemd staan om vrijwilligers bij amateursportverenigingen te ondersteunen.²

Aanleiding

Vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen zijn van enorme waarde voor onze samenleving. 39% van de Nederlandse bevolking doet

¹ Kamerstuk 30 234, nr. 345

² Kamerstuk 30 234, nr. 364

aan vrijwilligerswerk voor maatschappelijke organisaties.³ In vergelijking met andere landen ligt dit percentage hoog en is Nederland koploper als het gaat om vrijwilligerswerk.⁴

Er zijn verschillende wetten en regels voor vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties, en filantropische instellingen. Zo krijgen verenigingen en stichtingen te maken met wet- en regelgeving die belangrijk is voor bijvoorbeeld het beschermen van privacy, het waarborgen van veiligheid en het voorkomen van het gebruik van rechtspersonen voor criminele doeleinden zoals witwassen en fraude. Het is van cruciaal belang dat de regeldruk die wet- en regelgeving met zich meebrengt geen disproportionele belemmering voor vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen vormt, waardoor hun maatschappelijke impact significant zou afnemen.

Naar aanleiding van de signalen van verschillende (branche)organisaties heeft het kabinet besloten onderzoek te doen naar de aard, omvang en achterliggende oorzaken van de ervaren regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen. Sira Consulting heeft daarom in de periode oktober 2022 tot en met mei 2023 onderzoek verricht naar de verplichtingen waar vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen mee te maken krijgen en de ervaren regeldruk. Ook heeft de organisatie de mogelijkheden onderzocht om van de meest belastende verplichtingen de ervaren regeldruk te reduceren.

Samenvatting rapport

Vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen hebben afhankelijk van de omvang en (organisatie)activiteiten te maken met een verschillende hoeveelheid verplichtingen. Een kleine vereniging, zonder werknemers heeft te maken met twintig tot dertig verplichtingen. Een grote vereniging met werknemers en een veelheid aan activiteiten heeft te maken met meer dan honderd verplichtingen. Daarbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen eenmalige verplichtingen (zoals het inschrijven van de organisatie bij de Kamer van Koophandel) en structurele verplichtingen (zoals het publiceren van de ANBI-gegevens).

In het rapport komt naar voren dat de ervaren regeldruk wordt veroorzaakt door:

- 1) het aantal verplichtingen dat van toepassing is;
- 2) de complexiteit van individuele verplichtingen.

Daarbij worden de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) vaak genoemd. De onderzoekers stellen onder andere voor om te bezien of kleine organisaties uitgezonderd kunnen worden van de AVG en Wwft, zonder het doel van de wet in gevaar te brengen.

De achterliggende oorzaken waardoor vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen hoge regeldruk ervaren zijn:

- 1) beperkte deskundigheid of ervaring binnen de organisatie;
- 2) schaarste aan capaciteit en middelen.

Het rapport beveelt aan om op drie niveaus samen met de sector aan de slag te gaan om de ervaren regeldruk merkbaar te kunnen verminderen: 1) het vereenvoudigen van een aantal huidige verplichtingen, 2) het

³ Vrijwilligerswerk 2021 (cbs.nl)

⁴ prof.dr. R. Bekkers, drs. B. Gouwenberg, dr. S. Koolen-Maas, prof.dr. T. Schuyt (red.), «Geven in Nederland, maatschappelijke betrokkenheid in kaart gebracht» (2022) 257

voorkomen van regeldruk door nieuwe verplichtingen en 3) het intensiveren van de ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen.

Beleidsreactie

Het kabinet vindt het belangrijk dat de regeldruk ten gevolge van wettelijke verplichtingen van de verschillende departementen werkbaar blijft voor vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen. Op verschillende manieren zet het kabinet zich daarom in om regeldruk door wet- en regelgeving te verminderen. De Minister voor Rechtsbescherming heeft uw Kamer recent geïnformeerd over de introductie van het Beleidskompas als vervanging van het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK).⁵ Het Beleidskompas moet effectievere ondersteuning bieden bij het maken van beleid en regelgeving, zodat expliciet rekening gehouden wordt met bijvoorbeeld regeldrukgevolgen voor verschillende groepen belanghebbenden. Daarnaast heeft de Minister van Financiën op 17 mei 2023 de voortgangsrapportage van de beleidsagenda aanpak witwassen naar de Tweede Kamer gestuurd.⁶ Daarin staan acties genoemd om de risicogebaseerde aanpak van banken bij de Wwft te verbeteren. Dit moet onder andere voor vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen leiden tot verlichting van de regeldruk.

Wij zullen met de sector en andere relevante betrokkenen, zoals het Adviescollege College Regeldruk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in gesprek gaan om te onderzoeken welke door Sira Consulting aangedragen oplossingsrichtingen kunnen bijdragen aan regeldrukvermindering. Dit in aanvulling op bovengenoemde maatregelen. Daarbij is het van belang om nu reeds op te merken dat er belangrijke redenen zijn dat (Europese) wettelijke verplichtingen zijn vastgesteld. Om die reden is het daarom niet zonder meer mogelijk en of wenselijk om specifiek voor bijvoorbeeld verenigingen en stichtingen wetten en regels aan te passen. Uw kamer wordt voor het einde van 2023 geïnformeerd over de uitkomsten van deze gesprekken en de acties die het kabinet onderneemt met betrekking tot regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind

⁵ Kamerstuk 36 200 VI, nr. 10

⁶ Kamerstuk 31 477, nr. 90